

FITOTERAPIA

- KORZYSTNA ALTERNATYWA DLA LEKÓW SYNTETYCZNYCH W ŁAGODZENIU OBJAWÓW ŻYŁAKÓW ODBYTU

dr n. farm. Magdalena Hurkacz

Choroba hemoroidalna jest to powiększenie i przemieszczenie guzków hemoroidalnych w obrębie i poza kanał odbytu, czemu towarzyszy zespół dolegliwości w postaci, między innymi stanów zapalnych, bólu, krwawień, problemów z wypróżnianiem. Według klasyfikacji międzynarodowej wyróżnia się cztery stopnie zaawansowania na podstawie objawów klinicznych. Klasyfikacja ta warunkuje sposób leczenia.

Problem żylaków odbytu dotyczy dużej części populacji (według niektórych danych od 5-85%) i zwiększa się z wiekiem. Dane epidemiologiczne pochodzące z krajów rozwiniętych sugerują, że **połowa populacji osób po 50. roku życia odczuwa dolegliwości tej choroby.**

Leczenie można podzielić na zachowawcze i operacyjne. Podstawą łagodzenia objawów jest wprowadzenie odpowiedniej diety bogatej w błonnik oraz lekkostrawnej, zwiększającej pasaż jelitowy i zapobiegającej zaparciom. **Poza dietą w pierwszych stadiach wprowadza się farmakoterapię, która obejmuje leki przeciwzapalne, przeciwbólowe i przeciwświądowe oraz ściągające i poprawiające elastyczność naczyń krwionośnych i krążenie krwi.** Dostępnych jest wiele preparatów, które są podawane w postaci przede wszystkim miejscowej (maści, kremy, czopki). Stosowanie leków produkowanych syntetycznie oprócz znanej skuteczności wiąże się z towarzyszącymi terapii licznymi niepożądanymi działaniami. Poza tym większość z nich działa jednokierunkowo, np. tylko przeciwbólowo lub tylko ściągająco. Korzystną alternatywą mogą okazać się złożone produkty ziołowe, które charakteryzuje stosunkowo mała liczba niepożądanych działań oraz wielokierunkowy zakres skuteczności.

■ Przykładem leku ziołowego jest Hemorol – produkt leczniczy złożony, zawierający oprócz substancji znieczulającej miejscowo – benzokainy - wyciąg gęsty z rumian-

ku (*Chamomillae anthodi extractum spissum*), korzenia pokrzyki-wilczej jagody (*Belladonnae radices extractum spissum*) oraz wyciąg złożony (z żarnowca miotlastego – *Cytisi scoparii herbae*, kory kasztanowca – *Hippocastani corticis*, kłącza pięciornika – *Tormentillae rhizomae*, ziela krwawnika - *Millefolii herbae*). Produkt ten stosuje się tradycyjnie jako środek w dolegliwościach towarzyszących żylakom odbytu. Produkt może być stosowany jako środek w przewlekłych stanach zapalnych błony śluzowej odbytu oraz podrażnieniach i pęknięciach śluzówki odbytu. Powoduje ustąpienie dolegliwości bólowych wskutek działania znieczulającego benzokainy oraz działa ściągająco, przeciwzapalnie i rozkurczająco. Składniki produktu powodują ustąpienie obrzęku i krwawień z okolic odbytu.

Zawarte w produkcie surowce ziołowe mają działanie wielokierunkowe i synergiczne, czego dowodzą liczne publikacje naukowe dla poszczególnych ziół.

■ Rumianek pospolity (*Chamomilla recurita L. syn. Matricaria chamomilla*) jest jednoroczną rośliną z rodziny astrowatych (*Asteraceae*). Obecnie jest szeroko rozpowszechniona na całym świecie, w tym również w Polsce. Surowcem wykorzystywanym terapeutycznie są koszyczki kwiatowe, zebrane w okresie kwitnienia. Do głównych składników czynnych rumianku należą olejki eteryczne (chamazulen, α -bisabolol, spiroeter, flawonoidy i związki kumarynowe, śluz, cholinę, sole mineralne. Głównym składnikiem olejku z rumianku jest α -bisabolol (około 50%) oraz chamazulen (około 1-15%).

■ Wyciąg z rumianku użyty zewnętrznie przeciwdziała stanom zapalnym, dlatego wchodzi w skład leków na owrzodzenia skóry, hemoroidy, rumień^{3,4}. Niemiecka Komisja E zaaprobowwała wyciąg z rumianku zewnętrznie do łagodzenia objawów zapalnych, a także w hemoroidach. Również monografia WHO opisuje zastosowanie wyciągów z rumianku w łagodzeniu objawów hemoroidów.

Rumianek pospolity

■ **Korzeń pokrzyki** – *Belladonnae radix* syn. Korzeń wilczej jagody. Surowcem są podziemne części pokrzyki. Zawiera alkaloidy pochodne tropanu: hioscyaminę, skopolaminę i apoatropinę. Zawiera także pochodne piroolidyny. Surowiec poraża nerwy przywspółczulne układu autonomicznego. Hamuje działanie wydzielnicze gruczołów przewodu pokarmowego i gruczołów potowych. Powoduje rozkurcz mięśni gładkich oskrzeli, przewodu pokarmowego (zwłaszcza zwieraczy i odźwiernika) i dróg żółciowych. Atropina wykazuje również działanie słabo znieczulające miejscowo.

■ **Ziele żarnowca miotlastego** – *Cytisi scoparii herbae*. Jest to gatunek krzewu z rodziny Fabaceaceae (bobowatych). Materiałem leczniczym jest ziele żarnowca (*Herba Sarothamni*). Skład chemiczny: alkaloidy chinolizydynowe do 1,5% (sparteina, sarotaminina, lupanina), flawonoidy, tyramina, dopamina. Wyciąg z żarnowca jest surowcem stosowanym tradycyjnie. Ma działanie nasercowe, moczopędne, przeciwhemoroidowe⁵. Składniki ziela żarnowca powodują obkurczanie naczyń krwionośnych, co sprzyja zmniejszeniu objawów towarzyszących żyłakom odbytu.

■ **Kora z kasztanowca zwyczajnego** – *Hippocastani corticis*. Kasztanowiec zawiera następujące składniki czynne: saponiny, eskulinę, glikozydy kumarynowe. Tradycyjnie wyciąg z kasztanowca ma zastosowanie w leczeniu zaburzeń czynności układu żylnego, hemoroidach, zapaleniu żył, biegunce, zapaleniu żył kończyn dolnych. Z przeanalizowanych badań przeprowadzonych na zwierzętach i ludziach, na podstawie wyników badań laboratoryjnych wynika, że wyciąg z kasztanowca, stosowany w rekomendowanych dawkach jest bezpieczny w leczeniu hemoroidów.

■ **Kłącze pięciornika** – *Tormentillae rhizoma* syn. Surowcem leczniczym jest kłącze, zawierające nie mniej niż 15% garbników. Związki czynne: garbniki katechinowe (skondensowane) kwas elagowy i związki trójterpenowe: kwas chinowy i tormentozyd. Wyciąg z kłącza hamuje nieznaczne krwawienia. Surowiec posiada dość silne działanie przeciwskurczowe^{6,7}. Nie zanotowano niepożądanych działań po stosowaniu wyciągu z pięciornika.

Pięciornik kurze ziele

Pokrzyk wilcza jagoda

■ **Ziele krwawnika** – *Achillea millefolium*. Powinien zawierać nie mniej niż 0,25% olejku. Główne substancje czynne zawarte są w olejku: chamazulen, pinen, tujon, borneol, kariofyllen. Surowiec zawiera także proazulenyl (achillin) i substancje gorzkie (germakranolidy), flawonoidy i garbniki⁸. Surowiec wykazuje działanie przeciwkrwotoczne. Hamuje drobne krwawienia z uszkodzonych naczyń włosowatych w błonie śluzowej przewodu pokarmowego i płuc. Zaobserwowano także działanie rozkurczające na mięśnie gładkie. Składniki olejku mogą powodować zmniejszenie bólu spowodowanego skurczem jelit. Wyciągi z surowca mają działanie wiatropędne. Chamazulen obecny w olejku warunkuje działanie przeciwzapalne^{9,10}.

■ **Benzokaina** (syn. anestetyna, nazwa systematyczna: 4-aminobenzoetan etylu) - ester kwasu p-aminobenzoowego i etanolu, stosowany jako środek znieczulający o działaniu miejscowym. Ze względu na słabą rozpuszczalność w wodzie, stosowany tylko zewnętrznie w formie maści, olejków, lotionów, żeli, w formie sprayu, czopków o stężeniu 20%¹¹.

Benzokaina jest stosowana z innymi lekami, np.: przeciwbólowymi, przeciwdrgawkowymi, przeciwbakteryjnymi, przeciwgrzybiczymi oraz w łagodzeniu bólu w hemoroidach.

Połączenie w jednym produkcie syntetycznej substancji, jaką jest benzokaina z surowcami ziołowymi o złożonym i wielokierunkowym działaniu zwiększa skuteczność leku przy zachowaniu odpowiedniego profilu bezpieczeństwa.

Należy podkreślić, że przy małej liczbie nowych substancji leczniczych fitoterapia staje się źródłem ponownego intensywnego zainteresowania naukowców jako pole poszukiwania skutecznych leków. Niemniej jednak określenie stopnia skuteczności poszczególnych ziół w leczeniu między innymi chorób cywilizacyjnych wymaga podjęcia badań klinicznych prowadzonych na podstawie medycyny opartej na faktach. Dlatego surowce ziołowe, dla których przeprowadzono takie badania są rekomendowane przez agencje rządowe i międzynarodowe, takie jak Europejska Agencja Leków (EMA). Do tych surowców należą między innymi składniki Hemorolu.

5. Broom Herbal Medicines. Pharmaceutical Press. Electronic version, 2012

6. Palombo E. Phytochemicals from Traditional Medicinal Plants used in the treatment of diarrhea: modes of action and effects on intestinal function. *Phytother. Res.*, 2006, 20, 717-724.

7. Huber R., Dittfurth A., Amann F., Güthlin C., Rostock M., Trittler R., Kümmerer K., Merfort I. Tormentil for active ulcerative colitis. An open-label, dose-escalating study. *J. Clin. Gastroenterol.*, 2007, 41, 834-838.

8. *Millefolii herba*. EMEA/MRL/288/97-FINAL October 1999.

9. Benedek B., Kopp B., Melzig M.F. *Achillea millefolium* L. s.1. Is the anti-inflammatory activity mediated by protease inhibition? *J. Ethnopharm.*, 2007, 113, 312-317.

10. Huseini H.F., Alavian S.M., Heshmat R., Heydari M.R., Abolmaali K. The efficacy of Liv-52 on liver cirrhotic patients: A randomized, double-blind, placebo-controlled first approach. *Phytomed.*, 2005, 12, 619-624.

11. Benzocaine. *Martindale. The Complete Drug Reference*. Electronic version, 2012.

Hemorol®

Szybka **ULGA**
w żylakach
odbytu^{1,2}

12
czopków
w opakowaniu

**W badaniu
jakości życia
pacjentów
stosujących
Hemorol
stwierdzono
spadek
dyskomfortu
o ponad**

50%¹

Hemorol®

Dzięki zawartości roślinnych ekstraktów *Hemorol* naturalnie łagodzi objawy choroby:

- łagodzi swędzenie i pieczenie
- hamuje krwawienie
- pomaga przy wypróżnianiu

Znieczulający efekt zawartej w czopkach benzokainy pozwala zmniejszyć ból towarzyszący hemoroidom.

1. Witkiewicz W., Maszkowski M., Chmielecki Z. Ocena skuteczności leku Hemorol w leczeniu stanów zapalnych żyłaków odbytu – wyniki badania, Oddział Chirurgii Ogólnej i Naczyniowej, Wojewódzki Szpital Specjalistyczny we Wrocławiu.

2. Zacharasz M.P. Otwarte badanie związane z oceną efektywności i przenoszenia preparatu Hemorol czopki doodbytnicze produkcji Wrocławskich Zakładów Zielarskich Herbapol w leczeniu hemoroidów. Katedra Chirurgii Wydziałowej Nr 1 NUM im. A.A. Bogomolca.

HEMOROL SKŁAD JAKOŚCIOWY I ILOŚCIOWY: Matricariae extractum spissum (3:1); ekstrahent woda oczyszczona 50 mg Belladonnae radice extractum spissum (4:1); ekstrahent etanol 70% V/V 20 mg Extractum compositum spissum (4:1) ex: Cytisi scoparii herba, Hippocastani cortice, Tormentillae rhizomate, Millefolii herba; ekstrahent etanol 40% V/V 80 mg Benzocainum 100mg. POSTAĆ FARMACEUTYCZNA: czopki. WSKAZANIA DO STOSOWANIA: HEMOROL jest środkiem stosowanym tradycyjnie w dolegliwościach towarzyszących żyłakom odbytu. HEMOROL jest stosowany także w przewlekłych stanach zapalnych błony śluzowej odbytu oraz podrażnieniach i pęknięciach śluzówki odbytu. Produkt jest przeznaczony do tradycyjnego stosowania w wymienionych wskazaniach i jego skuteczność opiera się wyłącznie na długim okresie stosowania i doświadczeniu. DAWKOWANIE I SPOSÓB PODAWANIA: dorośli - wprowadzić doodbytniczo 1 czopek na noc, w cięższych przypadkach 2 do 3 czopków w ciągu dnia. Czas trwania leczenia: czopki powinny być stosowane do czasu ustąpienia dolegliwości bólowych, jednak nie dłużej niż przez 7 kolejnych dni. PRZECIWWSKAZANIA: uczulenie na benzokainę lub na rośliny z rodziny Asteraceae = Compositae (Złożone). Nadwrażliwość na którykolwiek ze składników preparatu. Choroba nowotworowa. SPECJALNE OSTRZEŻENIA I ŚRODKI OSTROŻNOŚCI DOTYCZĄCE STOSOWANIA: Przed zastosowaniem produktu należy skonsultować się z lekarzem. W przypadku stwierdzenia krwi w stolcu należy zasięgnąć porady lekarza. Ze względu na działanie uczulające benzokainy zaleca się przeprowadzenie wywiadu w kierunku skłonności do uczuleń pacjenta oraz nie przekraczanie 7 dni stosowania produktu. W przypadku braku działania lub zaostrzenia objawów chorobowych należy przerwać stosowanie produktu. W przypadku dużych guzków krwawniczych może wystąpić uciskowa bolesność do czasu rozpuszczenia się czopka (ok. 5-10 min). Ze względu na brak danych dotyczących bezpieczeństwa nie zaleca się stosowania u dzieci. DZIAŁANIA NIEPOŻĄDANE: dotychczas nie było doniesień o działaniach niepożądanych. PODMIOT ODPOWIEDZIALNY: Wrocławskie Zakłady Zielarskie „Herbapol” S.A., ul. Św. Mikołaja 65/68, 50-951 Wrocław. NUMER POZWOLENIA MZ NA DOPUSZCZENIE DO OBROTU: R/0866. KATEGORIA DOSTĘPNOŚCI: lek dostępny bez recepty.

OD POKOLEŃ CZERPIEMY
Z ROZWIĄZAŃ NATURY

 WROCLAW
Herbapol S.A.

www.herbapol.pl